

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARSTVU DOKUMENTARNEGA IN ARHIVSKEGA GRADIVA TER ARHIVIH (ZVDAGA-A)

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem

Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Ur. list RS, št. 30/06) celovito ureja varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva v fizični in elektronski obliki. Nova zakonska ureditev varstva elektronskih zapisov, ki jo je obstoječi zakon prinesel leta 2006 s kasnejšimi izpeljavami v podzakonskih aktih, je bila potrebna. Razen na področju standardiziranega zajema in hrambe oziroma arhiviranja elektronskega gradiva v digitalni obliki veljavni zakon bistveno ni posegel v koncept prejšnje ureditve. Nov zakon bo dopolnil sedanjo ureditev varstva dokumentarnega in arhivskega gradiva v digitalni obliki, kar je posledica tehnološkega razvoja in razvoja arhivistike. V delu, ki se nanaša na varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva v fizični obliki, zakon ne prinaša bistvenih novosti, ampak samo dopolnjuje oz. izboljšuje že obstoječ sistem.

Razloga za sprejem novele sta, da se je sedanja ureditev, ko je Arhiv Republike Slovenije organ v sestavi Ministrstva za kulturo, regionalni arhivi pa so javni zavodi, izkazala za neustrezno, ter želja, da se z novelo popravijo nejasnosti v zakonu in tako izboljša njegovo izvajanje.

Reorganizacija javne arhivske službe ter združitve dosedanjih arhivov v državni arhiv sta smiselni iz več razlogov: zaradi enostavnejše in preglednejše organizacije, racionalizacije poslovanja in s tem povečane učinkovitosti davkoplačevalskih sredstev, namenjenih javni arhivski službi, ter primerljivosti naše organizacije z organizacijo arhivov v drugih državah članicah Evropske unije. Omogočeno bo tudi enotno izvajanje arhivskih strokovnih nalog.

Ker je danes Arhiv RS organ v sestavi Ministrstva za kulturo, pokrajinski arhivi pa so organizirani kot samostojni javni zavodi, bo poenostavljena organizacija celotne državne arhivske službe pomenila preglednejšo ureditev, v kateri bo jasno porazdeljena odgovornost za delovanje državne arhivske službe na ministra, pristojnega za kulturo, in direktorja državnega arhiva. Hkrati bo poenostavljeno financiranje skupnih projektov, ki so jih do sedaj delno sofinancirali pokrajinski in delno državni arhiv. S tem bomo zagotovili tudi večjo preglednost. Reorganizacija ne bo zahtevala dodatnih finančnih sredstev v proračunu, temveč le ohranitev realne vrednosti vsote sedanjih proračunov vseh javnih arhivov.

Bistveno racionalnejši in preglednejši bosta tudi splošno poslovanje in financiranje, saj bodo lahko podporne funkcije (kadrovska, finančna in druge) delovale enotno in celovito.

Ob vseh teh učinkih pa ne bo zmanjšana kakovost ali geografska razpršenost storitev državne arhivske službe, saj bodo enote državnega arhiva v celoti prevzele človeške in druge vire ter s tem tudi strokovne naloge dosedanjih arhivov.

2. Cilji, načela in pogloblitve rešitve

Cilji zakona so:

- reorganizacija arhivske mreže,
- združitve vseh javnih arhivov v nov državni arhiv,
- poprava nejasnosti in odprava problemov pri izvajanju zakona,
- boljše varstvo arhivskega gradiva kot kulturne dediščine,
- dopolnitev sedanje ureditve varstva dokumentarnega in arhivskega gradiva v digitalni obliki skladno s tehnološkim razvojem,
- povečanje učinkovitosti, racionalizacija poslovanja in zmanjšanje stroškov javne arhivske mreže.

Načeli zakona sta:

- združitvenost javne arhivske mreže in
- varovanje arhivskega gradiva kot kulturne dediščine.

Pogloblitve rešitve zakona so:

- poenotenje vseh javnih arhivov v en državni arhiv,
- ureditev varstva gradiva političnih strank in pravnih oseb, ki delujejo v javnem interesu ter verskih skupnosti,
- določitev pravic lastnikov zasebnega arhivskega gradiva.

Najpomembnejšo spremembo v primerjavi s prejšnjo ureditvijo javne arhivske službe prinaša zakon v tem, da predvideva poenotenje vseh javnih arhivov v en državni arhiv.

Naslednja velika sprememba, ki jo prinaša zakon, so spremembe, povezane z gradivom parlamentarnih strank in društev oz. zasebnopravnih oseb, ki delujejo v javnem interesu. Dokumentarno gradivo parlamentarnih strank in društev oz. zasebnopravnih oseb, ki delujejo v javnem interesu, bo skladno s predlogi sprememb

imelo lastnosti arhivskega gradiva. Ker ima to gradivo pomembno zgodovinsko vrednost, se bo s spremembo omogočilo ustrezno zavarovanje tega gradiva – hramba pri ustvarjalcu tega gradiva. Pri tem bodo ti subjekti imeli možnost sodelovanja s pristojnim arhivom.

Opozoriti je treba tudi na člen, ki omogoča verskim skupnostim, da zavarujejo svoje arhivsko gradivo, ki nastaja pri njihovem delovanju. To gradivo se bo varovalo skladno z določbami zakona, ki ureja tudi varovanje zasebnega arhivskega gradiva.

Navsezadnje je treba omeniti še dopolnitev zakona v delu, ki ureja varstvo zasebnega arhivskega gradiva. Po sedaj veljavnem zakonu je imel lastnik le obveznosti ter nobenih ugodnosti, to pa se je v praksi izkazalo za kontraproduktivno. Po noveli ima tudi določene pravice – predvsem do strokovne pomoči pristojnega arhiva.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun

Predlagani zakon ne bo zahteval povečanih sredstev iz proračuna.

Reorganizacija javne arhivske službe ter združitve dosedanjih arhivov v državni arhiv ne bosta imela pomembnejših finančnih posledic za državni proračun.

Kot izhaja iz Skupnega kadrovskega načrta organov državne uprave za leto 2009, je dovoljeno število zaposlitev v Ministrstvu za kulturo (v okvir katerega sodi tudi Arhiv RS kot organ v sestavi) 210. S prenehanjem delovanja regionalnih arhivov kot javnih zavodov bo delo v Državnem arhivu RS kot organu v sestavi Ministrstva za kulturo nadaljevalo najmanj 123 javnih uslužbencev (kolikor jih je v regionalnih arhivih trenutno zaposlenih), kar bo treba upoštevati pri pripravi skupnega kadrovskega načrta, ki se bo za leto 2012 zato povečal za 123, oziroma kar bo Ministrstvo RS za kulturo upoštevalo pri pripravi enotnega kadrovskega načrta.

Regionalni arhivi niso vključeni v zbirni kadrovski načrt, zato se navedena sprememba na tem področju ne bo odražala.

Pričakujemo tudi, da se bodo zaradi skupnega nastopa pri javnem naročanju zmanjšali stroški za nakup materiala, opreme in storitev.

4. Ocena finančnih posledic predloga zakona za druga javna finančna sredstva

Predlagani zakon ne bo imel posledic za druga javna finančna sredstva.

5. Prilagojenost ureditve pravu EU

Evropska unija na komunitarni ravni ureja samo tista vprašanja, ki so nujna za organizacijo in delovanje unije oziroma notranjega trga, torej tista vprašanja, ki so v državah članicah urejena različno in s tem povzročajo motnje pri pretoku blaga, storitev, ljudi ali kapitala.

Zato je na področju elektronskega poslovanja zaslediti relativno malo evropskih pravnih aktov, saj so določene zadeve že same po sebi urejene enako oziroma harmonizirano v vseh državah članicah (npr. enakost elektronske oblike s pisno in podobno). Če pustimo ob strani področje intelektualne lastnine, na katerem se počasi razvija enotni evropski zakonik, in vprašanje infrastrukture (predvsem elektronskih komunikacij), je na področju elektronskega poslovanja zaslediti predvsem dve pomembnejši direktivi. Prva iz leta 1999 je namenjena elektronskim podpisom, druga iz leta 2000 pa nekaterim vprašanjem elektronskega poslovanja (varstvo potrošnikov, odgovornost ponudnikov in podobno). Ker je prva direktiva že dobra tri leta povsem prenesena v slovenski pravni red z Zakonom o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu, druga pa delno z letošnjo novelo tega zakona in delno z Zakonom o varstvu potrošnikov, se kaže osredotočiti predvsem na tiste dokumente Evropske unije, ki so neposredno povezani s hrambo dokumentarnega oziroma ožje arhivskega gradiva v elektronski obliki.

V Sklepih Sveta Evropske unije z dne 17. junija 1994 o širšem sodelovanju na področju arhiviranja (94/C 235/03) je določeno, da so arhivi pomemben del evropske kulturne dediščine ter da izkoriščanje arhivskega gradiva lahko pripomore k izboljšanju znanja o kulturi in zgodovini Evropejcev. Svet je zato takrat pozval Evropsko komisijo, da vključi arhive v vse komunikacije o kulturni dediščini Evropske skupnosti, in poudaril naslednja pomembna področja:

- organizacija multidisciplinarnega foruma, ki bi bil organiziran v okviru Skupnosti o vprašanjih upravljanja, shranjevanja, ohranjanja in ponovnega vpogleda v gradivo, berljivo s strojno opremo;
- skupaj s posameznimi državami članicami spodbujati izmenjavo študentov in arhivistov v okviru že obstoječih komunitarnih izobraževalnih programov;
- pripraviti in spodbujati izdajo publikacij v vseh uradnih jezikih skupnosti, ki bi bile zasnovane v obliki vodnika po arhivih za uporabnike;
- pripraviti in spodbujati izdajo publikacije, ki bi čim širšemu krogu evropskih državljanov predstavila delo na področju tehnologije ohranjanja in restavriranja arhivskega gradiva;
- spodbujati publikacijo raznovrstnih informacij o arhivskem gradivu.

Svet Evropske unije je sprejel tudi več priporočil, ki se nanašajo na dostop do dokumentarnega in arhivskega gradiva, sodelovanje med arhivi in varovanje arhivskega gradiva:

- Priporočilo Sveta Evrope glede dostopa do arhivskega gradiva z dne 13. julija 2000,
- Priporočilo Sveta Evrope glede dostopa do uradnih dokumentov z dne 21. februarja 2002,
- Priporočilo Sveta z dne 14. novembra 2005 o prednostnih dejavnostih za večje sodelovanje na področju arhivov v Evropi (UL C 312, 29. 11. 2005) in
- Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2005 o filmski dediščini in konkurenčnosti z njo povezanih industrijskih dejavnosti (UL C 325, 9. 12. 2005).

Glede tehnoloških zahtev pa velja opozoriti še na en dokument Evropske unije, in sicer Model zahtev za upravljanje elektronskih dokumentov (Model Requirements for the Management of Electronic Records, v nadaljevanju MoReq). Model zahtev za upravljanje elektronskih dokumentov je namreč dokument, ki je nastal pod okriljem komunitarnega programa IDA (Interchange of Data between Administrations programme) v letih 2000 in 2001. Pobuda za začetek urejanja področja upravljanja elektronskega gradiva pa izvira že iz leta 1996, ko ga je kot eno izmed desetih akcijskih točk izrazil DLM forum («Document Lifecycle Management»). Vsebina specifikacije so predvsem funkcionalne zahteve za sisteme za upravljanje dokumentarnega gradiva v elektronski obliki (Electronic Record Management System, v nadaljevanju ERMS).

Specifikacija MoReq je uporabna tako za javni kot zasebni sektor pri načrtovanju, naročanju ali izdelavi oziroma dopolnitvi že obstoječih ERMS.

V letih 2006–2008 je bila specifikacija MoReq v sodelovanju z DLM Forumom prenovljena tako na podlagi spoznanj stroke pri njeni uporabi kot tehnoloških sprememb (veljavna različica je MoReq2 ver 1.04). MoReq2, v nasprotju s prejšnjo različico omogoča testiranje skladnosti ERMS s specifikacijo MoReq2. To sovпада tudi z rešitvijo obstoječe arhivske zakonodaje v Sloveniji, ki za javni sektor uvaja obvezno uporabo akreditirane programske opreme za upravljanje dokumentarnega gradiva. S tem se je odprla možnost za medsebojno priznavanje pridobljenih certifikatov na podlagi testiranja skladnosti z MoReq2 in pridobljenimi akreditacijami programske opreme, kot jo ureja predlagani zakon.

Ta zakon ni predmet prilagajanja slovenske ureditve pravu Evropske unije.

6. Ureditev v najmanj treh članicah EU

AVSTRIJA

Arhiviranje in uporabo arhivskega gradiva na zvezni ravni v Avstriji ureja Zvezni zakon o varstvu, hrambi in uporabi arhivskega gradiva (Bundesgesetz über die Sicherung, Aufbewahrung und Nutzung von Archivgut des Bundes, krajše Bundesarchivgesetz, BGBl. I Nr. 162/1999).

Konkretnejše aktivnosti na področju elektronske hrambe gradiva so v Avstriji začeli 26. julija 2001, ko so v posebnem organu avstrijske zvezne vlade (Kommunikationstechnologie - Board) pripravili poseben okvirni program za tehnološke zahteve uvajanja informacijsko-komunikacijske tehnologije v postopek ravnanja z dokumentarnim gradivom v javni upravi. Njihov namen je bil pospešiti razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije in pomagati pri njeni implementaciji in koordinaciji v okviru organov javne uprave. Okvirni program se pri konkretizaciji zahtev za elektronsko hrambo in elektronsko arhiviranje sklicuje na dva neformalna standarda, in sicer ELAK27 in DOMEA. ELAK je projekt v okviru avstrijskih projektov e-uprave, ki želi uvesti celovito elektronsko poslovanje v delu celotne zvezne vlade, torej tudi zveznih ministrstev. Omenimo še povezan institut enakost elektronske in klasične oblike dokumentarnega gradiva, ki ga v Avstriji uvaja Zvezni zakon o elektronskem podpisu (Bundesgesetz über elektronische Signaturen, krajše Signaturgesetz, BGBl. I Nr. 190/1999, BGBl. I Nr. 137/2000, BGBl. I Nr. 32/2001, BGBl. I Nr. 152/2001).

Avstrijski državni arhiv (Österreichisches Staatsarchiv Generaldirektion) je odgovoren za arhive vseh državnih služb oziroma organizacij na federalni ravni, z izjemo arhivov parlamenta, sodišč, univerz in nekaterih kulturnih institucij. Državni arhiv prevzame odgovornost za dokumente šele, ko so mu ti izročeni. Državni arhiv ne nadzira arhivov, za katere so odgovorne druge državne institucije, ima pa vlogo svetovalnega organa v primerih, ko se te institucije obrnejo nanj z vprašanji, povezanimi z arhiviranjem. Tiste organizacije, ki posedujejo arhive, morajo spoštovati posebna pravila, postavljena v letu 1992.

Devet federalnih dežel in večja mesta imajo svoje, od države neodvisne arhivske službe, za katere veljajo posebna pravna določila. Državni arhiv na nacionalni ravni odloča o vprašanjih, ki se tičejo varnosti oziroma zaščite arhivskega gradiva (npr. prodaja, izvoz itd.).

IRSKA

Državni arhiv Irske (An Chartlann Naisiunta) je bil ustanovljen leta 1988, in sicer z združitvijo Službe za javne evidence (Public Record Office of Ireland), ustanovljene leta 1867, in Službe za dokumentarno gradivo (State Paper Office), ustanovljene leta 1702. Državni arhiv Irske (v nadaljevanju arhiv) je bil ustanovljen z Zakonom o državnem arhivu, poleg tega pa to področje pokriva še približno petnajst drugih predpisov, med njimi:

- 35. člen Zakona o statistiki (Statistics Act, 1993),
- 65. člen Zakona o lokalni upravi (Local Government Act, 1994),
- 92. člen Zakona o pristaniščih (Harbours Act, 1996),
- 47. člen Zakona o državnih kulturnih institucijah (National Cultural Institutions Act 1997) in
- pretežni del Zakona o svobodi informacij javnega značaja (Freedom of Information Act, 1997).

Odgovornost državnega arhiva se je spreminjala, pristojnosti so se prenašale na različne državne organe, danes pa deluje državni arhiv v pristojnosti Ministrstva za umetnost, šport in turizem, medtem ko je Urad predsednika vlade zadržal določene pristojnosti glede nekaterih vrst gradiva posameznih organov, za katera lahko tudi omeji dostop.

Zakon o državnem arhivu določa, da lahko minister za finance izdaja predpise o primernem ravnanju in načinu hranjenja gradiva ministrstev, to je tistega gradiva, ki še ni bilo predano arhivu. Zakon o svobodi informacij javnega značaja (Freedom of Information Act) iz leta 1997 določa, da je minister za finance pristojen za izdajo predpisov glede upravljanja in vzdrževanja gradiva javnih organov na splošno. Poleg tega Zakon o lokalni upravi (Local Government Act) iz leta 2001 pooblašča ministra za okolje, dediščino in lokalno upravo, da svetuje lokalnim upravam glede lokalnih gradiv in arhivov. Zakon o pristaniščih iz leta 1996 pa pooblašča ministra za komunikacije, pomorstvo in naravne vire za nadzor nad hranjenjem dokumentarnega gradiva pristanišč in pomorskih uprav.

Zakon o državnem arhivu se v prvi vrsti nanaša na gradiva ministrstev, sodišč in drugih državnih organov. Po tridesetih letih se gradiva ministrstev prenesejo v arhiv in so dostopna javnosti, razen če se ta gradiva še uporabljajo ali pa javnost do njih ne sme dostopati zaradi razloga, ki je izrecno naveden v zakonu. 6. člen Zakona o državnem arhivu (National Archives Act, 1986, Regulations, 1988) določa, da lahko uničenje kateregakoli gradiva ministrstva odobri zgolj direktor državnega arhiva.

Arhiv je pristojen za podatke o rojstvih, porokah in umrlih, datirane do leta 1871, ker je zakonodaja iz let 1875 in 1876 te podatke opredelila kot javno gradivo. Kljub temu da gre za javno gradivo, je bila do nedavno večina tega gradiva hranjena v župnijah,

sedaj pa gradivo hranijo v Knjižnici predstavniškega cerkvenega telesa (the Representative Church Body Library).

Zakon o državnem arhivu dovoljuje arhivu tudi pridobivanje gradiva iz zasebnih virov, običajno gre tu za zbrano korespondenco pomembnih literarnih osebnosti (Flanagan, Duffy, Monsell, Cantwell).

Gradivo, za katero je pristojen arhiv, je v Zakonu o državnem arhivu opredeljeno kot arhivsko gradivo, državni arhiv pa je pristojen za varstvo tega gradiva. Poleg tega državni arhiv pripravlja in objavlja opise, vodiče, sezname in popise arhivskega gradiva. Kopije teh morajo biti dostopne javnosti.

Državni arhiv Irske (National Archives of Ireland) je odgovoren za arhive vseh državnih organizacij, z izjemo arhivov parlamenta in ministrstva za obrambo. Tudi arhive ministrstva za obrambo ureja Zakon o državnem arhivu, vendar je v ta namen organizirana posebna, samostojna arhivska služba. Nekatera telesa, ki so pod kontrolo države, npr. zdravstveni odbori, imajo določeno mero arhivske samostojnosti.

NEMČIJA

V Nemčiji ureja področje arhiviranja Zakon o varovanju in uporabi zveznega arhivskega gradiva (Gesetz über die Sicherung und Nutzung von Archivgut des Bundes (krajše Bundesarchivgesetz, BArchG) z dne 6. januarja 1988 (BGBl. I S.62), nazadnje spremenjen 5. septembra 2005 na osnovi Zakona o dostopu do informacij). Zakon uporablja dva pojma, ki opredeljujeta vrsto gradiva. Prvi je arhivsko gradivo (nemško das Archivgut), drugi pa gradivo (nemško die Unterlage), ki je opredeljen kot gradivo, za katerega se štejejo dokumenti (nemško Akten), pisna gradiva (nemško Schriftstücke), zemljevidi, načrti kot tudi nosilci podatkov, slik, tona in drugih oblik zapisov, ki nastanejo pri zavezancih oziroma jih ti drugače pridobijo.

Zakon uvodoma določa obveznost varovanja arhivskega gradiva ter omogočanja njegove uporabe, pri čemer posebej poudarja uporabo v znanstvenoraziskovalne namene. Izčrpno naštetih zavezanci za posredovanje gradiva pristojnemu zveznemu oziroma deželnemu arhivu so dolžni posredovati vse gradivo, razen kadar bi bilo takšno ravnanje v nasprotju s predpisi s področja varovanja tajnih podatkov. Posebna ureditev velja za zakonodajne organe. Ti lahko samostojno odločijo, katero gradivo bodo posredovali pristojnemu arhivu.

Zakon opredeljuje pogoje in roke hrambe in uporabe arhivskega gradiva ter pri tem pooblašča zvezno ministrstvo za notranje zadeve, da to področje podrobneje uredi s podzakonskimi predpisi. Dostop do arhivskega gradiva je mogoč na zahtevo in po preteku 30 let po smrti osebe, na katero se gradivo navezuje, če predpisi ne določajo drugače. Če datum smrti ni natančno določljiv, je rok 110 let od rojstva te osebe. Za

določene oblike arhivskega gradiva veljajo posebni roki (npr. 80 let za nekatere dokumente s področja bančništva in financ). Roke je mogoče skrajšati, če so izpolnjeni predvideni pogoji (npr. s privolitvijo prizadete osebe, če za uporabo obstaja posebej utemeljen znanstveni namen in podobno). Poleg rokov pa so za uporabo arhivskega gradiva pomembne tudi izjeme oziroma zakonsko določeni primeri nedopustnosti uporabe arhivskega gradiva (npr. obstoj možnosti ogrožitve javnega reda, kršitve varovanja tajnosti podatkov in prizadetosti varovanega interesa tretjih oseb).

Zakon ne opredeljuje institucionalne organizacije arhivske službe niti ne vsebuje natančnih in izčrpnih določb o nalogah zveznega arhiva in deželnih arhivov. Določa le, da lahko zvezna vlada na zvezni arhiv prenese tudi naloge, ki jih zakon ne določa, če so povezane z arhivom oziroma nemško zgodovino.

Za normativno urejanje elektronske hrambe gradiva je posebej pomemben že omenjeni osmi odstavek drugega člena, ki določa, da se kot gradivo po tem zakonu štejejo tudi nepapirnate oblike zapisa na različnih nosilcih podatkov. Naveden zakon deloma ureja omenjeno področje tudi z določilom petega odstavka drugega člena, v katerem opredeljuje ravnanje z arhiviranimi podatki in dokumenti, ki so v taki obliki, ki je uporabna le s strojno opremo (maschinell lesbare Datenträger). Posebej opozarja, da je treba pri takih dokumentih upoštevati tudi način prenosa arhiviranih podatkov. Pri tem se ne sklicuje na izrecno določen tehnični standard, temveč določa, da je treba pri arhiviranju dokumentov v elektronski obliki in določanju prenosa teh dokumentov upoštevati splošno priznana pravila tehnike (allgemein anerkannte Regeln der Technik).

Konkretna pravna pravila o elektronski hrambi uvaja nemški Zakon o pobiranju dajatev (Abgabenordnung) oziroma njegova sprememba z dne 1. januarja, ki je uvedla obvezno elektronsko arhiviranje nekaterih poslovnih listin, pomembnih za davčno poslovanje podjetij. § 146 navedenega predpisa v petem odstavku zahteva, da je treba dokumente, ki so bili ustvarjeni v elektronski obliki, hraniti v elektronski obliki in ne izključno v natisnjeni (papirnati) obliki oziroma na mikrofilmih. Navedeno spremembo je uvedlo nemško zvezno finančno ministrstvo v okviru sprejema sklopa zakonov, s katerim želi znižati davčne obremenitve za podjetja. § 146 in § 147 tako zahtevata, da se vsi dokumenti, ki so ustvarjeni po elektronski poti s programsko opremo za vodenje notranjega poslovanja podjetij, hranijo in arhivirajo v elektronski obliki. V taki obliki morajo biti na voljo tudi za inšpekcijske preglede pristojnih organov. Obveznost hrambe in arhiviranja v elektronski obliki velja do izteka roka obvezne hrambe gradiva, ki ga predpiše področni zakon. Inšpekcijski davčni pregledi lahko potekajo izključno s pregledom elektronskih gradiv. Če davčni zavezanec ne more predložiti zahtevanih dokumentov v elektronski obliki (oziroma ne more omogočiti inšpektorju vpogleda v elektronsko bazo), temveč mu predloži zgolj papirnato obliko dokumenta, krši zakon. Enako velja za predložitev dokumentov na

mikrofilmu. Če je treba v postopku inšpekcijskega pregleda pristojnim posredovati kakršenkoli zahtevan dokument, se ta posreduje na primernem nosilcu elektronskih zapisov, ki onemogočajo naknadno spreminjanje vsebine zapisa (CD ROM, optični WORM – mediji).

Zvezno finančno ministrstvo Nemčije je 18. junija 2001 sprejelo tudi Pravila o dostopu in preverjanju digitalnih dokumentov (Grundsätze zum Datenzugriff und zur Prüfbarkeit digitaler Unterlagen), ki določajo navodila za nadzor nad dostopom do elektronskih dokumentov in hkrati za njihovo preverjanje. Pravila so vezana na prej opisan Zakon o pobiranju dajatev, saj omogočajo njegovo izvajanje.

Čeprav ne gre za predpis, je za uvedbo in razvoj elektronske hrambe gradiva v Nemčiji ključnega pomena projekt DOMEA (Dokumentenmanagement und elektronische Archivierung). Gre za koncept o elektronskem upravljanju dokumentov in elektronskem arhiviranju v nemški javni upravi. Projekt DOMEA se izvaja že od leta 1996, in sicer pod okriljem posebnega koordinacijskega in svetovalnega organa zvezne vlade za informacijsko tehnologijo in zvezno upravo, imenovanega KBSt (Koordinierungs- und Beratungsstelle der Bundesregierung für Informationstechnik in der Bundesverwaltung). Pravna podlaga za uvajanje rešitev projekta DOMEA je bila zagotovljena leta 2000 s podpisom okvirne pogodbe med podjetjem SER (eGovernment Deutschland GmbH) in nemško zvezno vlado.

Končno opredelimo še regulacijo izenačevanja papirnate in elektronske oblike zapisa, ki se praviloma pojavi pri uvajanju normativnih rešitev elektronskega arhiviranja zapisov. V nemški pravni ureditvi je to področje urejeno s posebnim zakonom o prilagoditvi pravil o obliki civilnega prava in drugih predpisov modernim oblikam pravnega prometa (Gesetz zur Anpassung der Formvorschriften des Privatrechts und anderer Vorschriften an den modernen Rechtsgeschäftsverkehr, 18. 7. 2001, BGBl 2001 I, S. 1542). Navedeni zakon v prvem členu spreminja nemški civilni zakonik (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB, z dne 18. avgusta 1896, RGBL. S. 195, BGBl. III 400-2). Izhodiščna norma za uvedbo enakosti elektronske in papirnate oblike je prav gotovo § 1268. Ta člen se po novi ureditvi glasi tako, da v tretjem odstavku določa, da se lahko pisna oblika pravnega posla nadomesti z elektronsko obliko, če iz zakona ne izhaja drugače. Prav tako je elektronska oblika uvedena z novima členoma §§ 126a9 in 126b10. Omenjeno področje je vključeno tudi v Zakon o civilnem postopku (Zivilprozessordnung, BGBl. I S. 533, zadnjič spremenjen in dopolnjen 27. decembra 2003, BGBl. I S. 3022), ki v § 130a16 določa, da se lahko akti, ki jih stranka predloži v postopku in bila za njih predvidena papirna oblika, predložijo tudi v elektronski obliki, ki je primerna za uporabo dokumenta v sodnem postopku. V zveznem (federalnem) arhivu (Bundesarchiv) je možno dostopati do arhivov, ki so jih ustvarile centralne agencije oziroma organizacije, torej zvezne arhive oziroma arhive federalne države, ki med drugim vključujejo tudi arhivsko gradivo ministrstva za obrambo in filmske industrije. Deželne arhivske službe so

odgovorne za arhiv organizacij deželne uprave. Posebne institucije pa hranijo arhive parlamenta in bivše vzhodnonemške tajne službe.

Predpisi dajejo arhivskim službam oziroma organizacijam izključno pooblastilo za ocenjevanje vrednosti dokumentov za trajno hrambo (arhiviranje). Te organizacije redno prejemajo arhivsko gradivo ter skrbijo, da to, običajno po 30 letih od nastanka, postane dostopno javnosti. Arhivski predpisi arhivskim službam oziroma organizacijam nalagajo odgovornost za upravljanje dokumentov s strani agencij oziroma organizacij.

Zvezni arhiv in arhivi dežel na rednih srečanjih glavnih arhivarjev in prek skupnih delovnih skupin koordinirajo svoje dejavnosti, zlasti tiste, ki so povezane s pravnimi vprašanji, hrambo, prenosom na mikrofilm in aplikacijo informacijske tehnologije.

Zaključek

Nacionalni arhivi imajo v državni strukturi različen položaj in različne pristojnosti glede hrambe dokumentov. Ne moremo govoriti o tipični nacionalni arhivski službi, ki bi bila prisotna v večini držav EU. Organizacija arhivske službe je odsev časa, v katerem je ta služba nastala (srednji vek, moderno obdobje), federalne oziroma unitarne organizacije državne oblasti itd. Organizacija in funkcioniranje arhivske službe se v različnih državah članicah razlikujeta, ker je njun razvoj pogojen z različnim zgodovinskim, pravnim in kulturnim ozadjem. Ta različnost se na ravni EU spoštuje, ker izraža načelo subsidiarnosti, in zato niti ni poskusov, da bi se ustvaril »model nacionalne arhivske službe«.

7. Druge posledice zakona:

Ta zakon nima drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list Republike Slovenije, št. 30/06) se 2. člen spremeni tako, da se glasi:

» 2. člen

(pomen izrazov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- »arhivsko gradivo« je dokumentarno gradivo, ki ima trajen pomen za znanost, kulturo ali za pravno varnost oseb;
- »dokumentarno gradivo« je kakorkoli zapisano gradivo, ki je bilo prejeto ali je nastalo pri delu pravnih in fizičnih oseb;
- »dokumentarno gradivo v analogni obliki« (npr. analogni avdio/video zapis) je dokumentarno gradivo v analogni obliki zapisa in shranjeno na strojno berljivem nosilcu zapisa;
- »dokumentarno gradivo v digitalni obliki« je dokumentarno gradivo v digitalni obliki zapisa in shranjeno na strojno berljivem nosilcu zapisa;
- »dokumentarno gradivo v digitalni obliki za dolgoročno hrambo« pomeni gradivo, katerega vsebina je zapisana v digitalni obliki in shranjena na strojno berljivem nosilcu zapisa, pri čemer tako digitalna oblika kot tudi nosilec zapisa zagotavljata učinkovito dolgoročno hrambo in upoštevanje tehnološkega napredka v skladu s tem zakonom;
- »dokumentarno gradivo v fizični obliki« je dokumentarno gradivo na fizičnem nosilcu zapisa (npr. na papirju, filmu itd.), ki omogoča reprodukcijo vsebine brez uporabe informacijsko-komunikacijskih ali sorodnih tehnologij;
- »dokumentarno gradivo v elektronski obliki« je dokumentarno gradivo v digitalni ali analogni obliki;
- »dolgoročna hramba gradiva« je hramba gradiva za časovno obdobje, daljše od petih let;
- »hramba gradiva« je tista hramba izvirnega ali zajetega dokumentarnega gradiva, ki izpolnjuje pogoje po tem zakonu in zagotavlja uporabnost vsebine hranjenega gradiva;

- »iznos« je fizični prenos arhivskega gradiva iz Republike Slovenije v drugo državo članico Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora;
- »izvirno dokumentarno gradivo« je dokumentarno gradivo, ki je nastalo ali bilo prejeto pri lastnem poslovanju ali bilo poslano tretjim osebam;
- »izvoz« je fizični prenos arhivskega gradiva iz Republike Slovenije kot dela carinskega območja Evropske unije v tretjo državo, ki ni članica Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora;
- »javno arhivsko gradivo« je arhivsko gradivo, ki se odbere iz dokumentarnega gradiva javnopравnih oseb po strokovnih navodilih pristojnega arhiva;
- »javnopravne osebe« so za potrebe tega zakona državni organi, samoupravne lokalne skupnosti, javne agencije, javni skladi, javni zavodi ter nosilci javnih pooblastil, javna podjetja, izvajalci javnih služb in osebe, ki so ustanovljene z javnopravnim aktom;
- »nosilec zapisa« je fizični nosilec zapisa, na katerega se zapiše vsebina skladno z obliko zapisa;
- »notranja pravila« so pravila, ki jih kot svoj interni pravni akt sprejme oseba glede izvajanja zajema in hrambe svojega dokumentarnega in arhivskega gradiva v digitalni obliki ter spremljevalnih storitev ali ponudnik storitev glede izvajanja zajema in hrambe oziroma spremljevalnih storitev;
- »občutljivi osebni podatki« so podatki o rasnem, narodnem ali narodnostnem poreklu, političnem, verskem ali filozofskem prepričanju, članstvu v politični stranki in sindikatu, zdravstvenem stanju, spolnem življenju, vpisu ali izbrisu v kazensko evidenco ali iz nje, ki se vodijo na podlagi zakona, ki ureja prekrške, biometrične značilnosti, če je z njihovo uporabo mogoče določiti posameznika v zvezi s kakšno od prej navedenih okoliščin;
- »oblika zapisa« so tiste organizacijske in tehnološke značilnosti zapisa, ki določajo, kako je vsebina zapisana, hranjena in prikazana v procesu hrambe;
- »osebe« so javnopravne, zasebnopravne osebe in fizične osebe;
- »ponudnik storitve zajema in hrambe oziroma spremljevalnih storitev« je vsaka oseba, ki za druge osebe odplačno ali neodplačno opravlja takšne storitve;
- »ponudnik strojne in programske opreme« je vsaka oseba, ki drugim osebam odplačno ali neodplačno omogoči uporabo strojne ali programske opreme za zajem oziroma hrambo gradiva v digitalni obliki ali izvajanje spremljevalnih storitev;
- »pristojni arhivi« so Državni arhiv Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu državni arhiv) kot organ državne uprave in arhivi samoupravnih lokalnih skupnosti;

- »spremljevalne storitve« so storitve odbiranja, pretvorbe, urejanja, uničevanja, zagotavljanja varnih prostorov in druge storitve, ki ne predstavljajo storitve hrambe in zajema;
- »storitve hrambe gradiva v digitalni obliki« so storitve, ki so neločljivo povezane z ohranjanjem vsebine gradiva v digitalni obliki, vendar ne gre za ponudbo opreme za takšno hrambo;
- »storitve zajema gradiva« so storitve, ki ob pretvorbi izvirnega dokumentarnega gradiva v novo elektronsko obliko zapisa ali na mikrofilm izpolnjujejo vsa načela in pogoje po tem zakonu;
- »strojna oziroma programska oprema« je vsaka strojna oziroma programska oprema, ki v celoti ali delno omogoča zajem oziroma hrambo gradiva v digitalni obliki ali izvajanje spremljevalnih storitev;
- »zajem« je vsak uvoz metapodatkov o gradivu ali gradiva samega v strojno berljivi obliki v informacijski sistem za upravljanje dokumentov ali v informacijski sistem za hrambo;
- »zajeto dokumentarno gradivo« je dokumentarno gradivo, ki je nastalo ob pretvorbi izvirnega dokumentarnega gradiva v novo elektronsko obliko zapisa ali na mikrofilm;
- »zasebno arhivsko gradivo« je dokumentarno gradivo zasebnopravnih in fizičnih oseb, ki ima lastnosti arhivskega gradiva in je kot arhivsko gradivo določeno na podlagi tega zakona ali odločbe državnega arhiva.«

2. člen

17. člen se spremeni tako, da se glasi:

»17. člen

(priprava in organizacija zajema in hrambe)

(1) Oseba, ki bo zajemala ali hranila gradiva v digitalni obliki, mora izvesti naslednje faze priprave in organizacije zajema in hrambe:

- priprava na zajem in hrambo (predhodna raziskava glede pristojnosti, nalog, dejavnosti, predmeta poslovanja, poslovnih funkcij, notranje organizacije, popis vrst in virov gradiva, priprava študije izvedljivosti, priprava analize tveganj in ukrepov za njihovo zmanjševanje, ocena obstoječega informacijskega sistema, zahteve za zajem in hrambo, priprava načrta hrambe in vzpostavitve informacijskega sistema);
- priprava in sprejem notranjih pravil;

- spremljanje izvajanja notranjih pravil in ukrepanje ob odstopanjih (notranji ali zunanji nadzor);
- spremembe in dopolnitve notranjih pravil zaradi spremembe veljavnih predpisov, organizacijskih sprememb pri osebi, tehnološkega napredka, spoznanj stroke ali ugotovitev pomanjkljivosti pri nadzoru.«

3. člen

18. člen se spremeni tako, da se glasi:

»18. člen

(notranja pravila)

Javnopravna oseba, ki bo zajemala ali hranila gradivo v digitalni obliki, ali oseba, ki bo izvajala storitev zajema, hrambe ali spremljevalne storitve, mora sprejeti notranja pravila in ravnati v skladu z njimi.«

4. člen

V 19. členu se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Šteje se, da so notranja pravila skladna z zahtevami tega zakona v tistem delu, za katerega ima oseba od pristojnega organa ali neodvisne organizacije izdano potrdilo o skladnosti z veljavnimi predpisi ali mednarodnimi standardi kakovosti in informacijske varnosti in drugimi standardi, ki jih določi vlada.«

5. člen

20. člen se spremeni tako, da se glasi:

»20. člen

(prevzem vzorčnih notranjih pravil)

(1) Oseba lahko notranja pravila iz 18. člena tega zakona pripravi tako, da prevzame vnaprej pripravljena notranja pravila, ki so jih pripravile druge osebe za širšo uporabo.

(2) Če oseba v celoti in brez kakršnihkoli sprememb ali dopolnitev prevzame od državnega arhiva potrjena notranja pravila, se šteje, da so tako prevzeta notranja pravila osebe od državnega arhiva že potrjena.

(3) Oseba, ki od državnega arhiva prevzame potrjena notranja pravila, mora o tem obvestiti državni arhiv, ta pa jih vpiše v register potrjenih notranjih pravil.«

6. člen

21. člen se spremeni tako, da se glasi:

»21. člen

(spremljanje izvajanja notranjih pravil)

(1) Oseba, ki ima sprejeta notranja pravila, mora spremljati njihovo izvajanje. Če se ob spremljanju ugotovijo nepravilna izvajanja ali kršitve sprejetih notranjih pravil, mora oseba to nemudoma odpraviti.

(2) Spremljanje iz prejšnjega odstavka se izvaja kot notranje preverjanje, v primerih hrambe pomembnega gradiva ali večjih količin gradiva pa tudi prek zunanjih izvajalcev. Spremljanje je treba ustrezno dokumentirati.«

7. člen

V 34. členu se drugi stavek spremeni tako, da se glasi: »Dokumentarno gradivo drugih pravnih in fizičnih oseb, ki ima lastnosti arhivskega gradiva, postane arhivsko gradivo na podlagi odločbe državnega arhiva ali s prevzemom v pristojni arhiv na podlagi druge alineje prvega odstavka 61. člena tega zakona.«

8. člen

Drugi odstavek 38. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Javno arhivsko gradivo se odbere iz dokumentarnega gradiva na podlagi tega zakona in arhivskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ter pisnih strokovnih navodil pristojnega arhiva pred odbiranjem in ob njem.«

9. člen

V prvem odstavku 39. člena se doda nov tretji stavek, ki se glasi:

»Javnopravne osebe morajo pristojnemu arhivu javiti vsako spremembo, zaradi katere bi bilo treba spremeniti pisna strokovna navodila.«

V četrtem odstavku se doda nov drugi stavek, ki se glasi:

»Javnopravna oseba mora osebi, odgovorni za izvajanje navedenih obveznosti, podeliti zadostna pooblastila za njihovo izpolnitev.«

10. člen

V 40. členu se za petim odstavkom doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) V primeru predaje gradiva v digitalni obliki pristojni arhiv v strokovnem navodilu določi način predaje gradiva ter oblike in nosilce zapisov.«

Dosedanji šesti odstavek, ki postane nov sedmi odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(7) Javnopravna oseba, ki izroči javno arhivsko gradivo pristojnemu arhivu, je dolžna v zapisniku o izročitvi in prevzemu navesti morebitne omejitve dostopnosti in razloge v skladu s 65. členom tega zakona, v popisu gradiva pa konkretno navesti roke nedostopnosti za posamezne popisne enote gradiva.«

Dosedanji sedmi odstavek postane nov osmi odstavek.

V dosedanjem osmem odstavku, ki postane nov deveti odstavek, se druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»– potrebe za trajno pravno varstvo pravic oseb;«

Za drugo alinejo se doda nova tretja alineja, ki se glasi:

»– potrebe zakonodaje, uprave in sodstva;«.

Za novim devetim odstavkom se doda nov deseti odstavek, ki se glasi:

»(10) Če pristojni arhiv pri strokovni obdelavi arhivskega gradiva ugotovi, da ne gre za arhivsko gradivo, v sodelovanju z osebo določi rok hrambe ali odredi uničenje.«

Dosedanji deveti in deseti odstavek postaneta nova enajsti in dvanajsti odstavek.

11. člen

Drugi odstavek 42. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Pristojni arhiv lahko za znanstvene ali kulturne namene ali zaradi konservacije, restavracije, mikrofilmanja ali drugih vrst reproduciranja arhivsko gradivo začasno iznese v države članice Evropske unije ali Evropskega gospodarskega prostora ali izvozi v tretje države na podlagi dovoljenja ministra, pristojnega za arhive. Arhivsko gradivo mora biti v času začasnega iznosa ali izvoza ustrezno zavarovano. V dovoljenju za izvoz ali iznos mora biti določen rok za vrnitev arhivskega gradiva.«

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Podrobnejše pogoje za izdajo dovoljenja iz prejšnjega odstavka ter način in pogoje za zavarovanje arhivskega gradiva v času njegova začasnega iznosa ali izvoza predpiše minister, pristojen za arhive.«

12. člen

45. člen se spremeni tako, da se glasi:

»45. člen

(pravice in dolžnosti lastnikov zasebnega arhivskega gradiva)

Lastniki zasebnega arhivskega gradiva:

- imajo pravico do brezplačnih strokovnih pojasnil in nasvetov pristojnih arhivov glede varovanja, vzdrževanja, odbiranja, urejanja, konzerviranja in restavriranja gradiva,
- so dolžni spoštovati pojasnila in nasvete iz prejšnje alineje,
- so dolžni hraniti gradivo trajno, strokovno neoporečno in celovito,
- so dolžni dajati pristojnemu arhivu podatke o gradivu, ki so potrebni za izvajanje tega zakona,
- so dolžni omogočiti pristojnemu arhivu dostop do arhivskega gradiva na kraju samem,
- so dolžni omogočiti uporabo svojega arhivskega gradiva, pri čemer imajo pravico določiti pogoje uporabe v sorazmerju s svojimi možnostmi.«

13. člen

Za 50. členom se dodata novi 50. a- in 50. b-člen, ki se glasita:

»50. a-člen

(gradivo političnih strank)

(1) Dokumentarno gradivo političnih strank, katerih poslanci so bili izvoljeni v Državni zbor Republike Slovenije, in ima lastnosti arhivskega gradiva, stranke same v

sodelovanju z državnim arhivom odberejo iz dokumentarnega gradiva. To gradivo ima v skladu s tem zakonom status arhivskega gradiva.

(2) Politične stranke iz prejšnjega odstavka morajo zagotoviti lastno hrambo svojega arhivskega gradiva v skladu s tem zakonom.

(3) V primeru spojitve, razdružitve ali pripojitve politične stranke iz prvega odstavka tega člena mora stranka predati arhivsko gradivo pravnemu nasledniku, v primeru prenehanja pa državnemu arhivu.«

50. b-člen

(gradivo oseb zasebnega prava, ki so na podlagi zakona pridobile status delovanja v javnem interesu)

(1) Osebe zasebnega prava, ki so na podlagi zakona pridobile status delovanja v javnem interesu, same iz svojega dokumentarnega gradiva v delu, ki se nanaša na delovanje v javnem interesu, v sodelovanju s pristojnim arhivom odberejo gradivo, ki ima lastnosti arhivskega gradiva. To gradivo ima v skladu s tem zakonom status arhivskega gradiva.

(2) Osebe iz prejšnjega odstavka morajo hraniti svoje arhivsko gradivo v skladu s tem zakonom.

(3) V primeru spojitve ali pripojitve osebe iz prvega odstavka tega člena z drugo osebo mora oseba predati arhivsko gradivo pravnemu nasledniku, v primeru prenehanja pa pristojnemu arhivu.«

14. člen

51. člen se spremeni tako, da se glasi:

»51. člen

(arhivsko gradivo registriranih verskih skupnosti)

»(1) Dokumentarno gradivo registriranih verskih skupnosti, za katerega pristojni arhiv ugotovi, da ima lastnosti arhivskega gradiva, se varuje po določbah tega zakona o varstvu zasebnega arhivskega gradiva.

(2) Ministrstvo, pristojno za arhive, v dogovoru z versko skupnostjo iz prejšnjega odstavka določi posamezne pogoje in sredstva za opravljanje arhivske dejavnosti verske skupnosti.«

15. člen

V prvem odstavku 54. člena se črta besedilo », regionalni arhivi«.

V drugem odstavku se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Arhivi iz prejšnjega odstavka vodijo register javnopravnih oseb, političnih strank, verskih skupnosti in zasebnopravnih oseb, ki so pridobile status delovanja v javnem interesu iz tega zakona, za katere ugotovijo svojo pristojnost, na podlagi podatkov iz Poslovnega registra Slovenije in v sodelovanju z Agencijo za javnopravne evidence in storitve ter ministrstvom, pristojnim za upravo.«

Tretji odstavek se črta.

Dosedanji četrti odstavek postane tretji odstavek.

16. člen

55. člen se spremeni tako, da se glasi:

»55. člen

(državni arhiv)

(1) Državni arhiv varuje javno arhivsko gradivo državnih organov, nosilcev javnih pooblastil, izvajalcev javnih služb, ki jih zagotavlja država, Banke Slovenije in javnih skladov, javnih agencij ter drugih javnopravnih oseb, ki jih ustanovi država.

(2) Notranjo organizacijo državnega arhiva in naloge notranje organizacijskih enot določi vlada z uredbo.

(3) V okviru državnega arhiva je organiziran tudi Slovenski filmski arhiv, ki varuje arhivsko filmsko arhivsko gradivo.

(4) Državni arhiv hrani tudi arhivsko gradivo samoupravnih lokalnih skupnosti, če te ne ustanovijo lastnega arhiva za varstvo svojega javnega arhivskega gradiva.

17. člen

V prvem odstavku 56. člena se črta beseda »zbirno«.

18. člen

58. člen se spremeni tako, da se glasi:

»58. člen

(pogodba med samoupravno lokalno skupnostjo in državnim arhivom)

Če samoupravna lokalna skupnost ne ustanovi lastnega arhiva, hrani njeno javno arhivsko gradivo na podlagi medsebojne pogodbe državni arhiv.«

19. člen

Prvi odstavek 59. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Pristojni arhivi upravljajo informacijsko-komunikacijsko infrastrukturo za vodenje evidenc, hrambo, uporabo arhivskega gradiva v digitalni obliki v arhivih ter skrbijo za učinkovito povezovanje med arhivskimi informacijskimi sistemi ter s podobnimi sistemi pri varovanju kulturne dediščine v Republiki Sloveniji in Evropski uniji.«

Tretji odstavek se črta.

Četrty odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Če pristojni arhiv ne more zagotoviti ustrezne hrambe arhivskega gradiva, lahko osebam, ki hranijo arhivsko gradivo, dovoli hrambo arhivskega gradiva na njihovi infrastrukturi tudi po predaji arhivskega gradiva pristojnemu arhivu.«

20. člen

Dodata se nova tretji in četrti odstavek 61. člena, ki se glasita:

»(3) Vlada podrobneje določi pogoje izvedbe odplačnih in neodplačnih pravnih poslov iz prvega odstavka tega člena.

(4) Arhiv mora pri pridobivanju gradiva s pravnimi posli preveriti njegov izvor. Vsak sum glede dokazljivosti izvora gradiva mora arhiv nemudoma sporočiti inšpektorju, pristojnemu za arhive.«

21. člen

62. člen se spremeni tako, da se glasi:

»62. člen

(lastno varstvo arhivskega gradiva)

(1) Javnopravna oseba lahko sama zagotovi varstvo lastnega arhivskega gradiva na podlagi dovoljenja ministra, pristojnega za arhive.

(2) Minister, pristojen za arhive, lahko po predhodnem mnenju pristojnega arhiva in izpolnjevanju pogojev iz tretjega odstavka tega člena z odločbo dovoli javnopravni osebi lastno varstvo arhivskega gradiva, če ta javnopravna oseba opravlja dejavnost na področju znanosti, visokega šolstva, kulture, zdravstva ali informiranja. Z odločbo se določi tudi pristojni arhiv za javnopravno osebo iz tega odstavka.

(3) Minister, pristojen za arhive, izda odločbo iz prejšnjega odstavka, če javnopravna oseba izpolnjuje naslednje pogoje:

– ima ustrezne prostore in opremo, ki omogočajo, da je arhivsko gradivo hranjeno v ustreznih pogojih, ki jih predpisujejo ta zakon in na njegovi podlagi sprejeti podzakonski predpisi;

– razpolaga z osebjem, ki je ustrezno strokovno usposobljeno, kot to določajo predpisi s področja arhivske dejavnosti;

– ima za to hrambo zagotovljena lastna finančna sredstva, kar se dokazuje s predložitvijo ustrezne izjave.

(4) Ob neizpolnjevanju pogojev iz prejšnjega odstavka lahko minister, pristojen za arhive, pod pogojem, da arhivsko gradivo ni in ne bo ogroženo, javnopravni osebi s sklepom določi rok za izpolnitev pogojev. Ta rok ne sme biti daljši od dveh let.

(5) Če minister ne določi roka iz prejšnjega odstavka ali če javnopravna oseba ne izpolni pogojev iz prejšnjega odstavka v roku iz prejšnjega odstavka, minister z odločbo zavrne zahtevo. Javnopravna oseba mora v tem primeru v skladu s tem zakonom začeti izročati arhivsko gradivo pristojnemu arhivu.

(6) Ne glede na obseg lastnega arhivskega gradiva mora javnopravna oseba iz prvega odstavka tega člena imeti zaposlenega vsaj enega uslužbenca z najmanj visokošolsko izobrazbo druge stopnje ali njej enakovredno ravni izobrazbe in opravljenim strokovnim izpitom, ki ga zahtevajo predpisi s področja arhivske dejavnosti in varstva dokumentarnega gradiva.

(7) Če javnopravna oseba ne izpolnjuje več pogojev iz drugega odstavka tega člena ali ne želi več sama hraniti lastnega arhivskega gradiva, ji minister, pristojen za arhive, z odločbo odvzame dovoljenje iz drugega odstavka tega člena.

(8) Javnopravna oseba iz prvega odstavka tega člena je pristojnemu arhivu dolžna posredovati letni program in poročilo o varstvu gradiva.«

22. člen

V prvem odstavku 65. člena se črta besedilo »praviloma najkasneje«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Arhivsko gradivo, nastalo pred konstituiranjem Skupščine Republike Slovenije 17. maja 1990, ki se nanaša na nekdanje družbenopolitične organizacije (npr. Zveza komunistov Slovenije, Socialistična zveza delovnega ljudstva, Zveza sindikatov Slovenije, Zveza socialistične mladine Slovenije, Zveza združenj borcev NOV Slovenije, Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije), organe notranjih zadev (npr. policija), pravosodne organe (npr. sodišča, tožilstva, zapori) in obveščevalno-varnostne službe, je dostopno brez omejitev, razen arhivskega gradiva, ki vsebuje občutljive osebne podatke.«.

23. člen

V tretjem odstavku 66. člena se črta besedilo »in so bili pridobljeni s kršenjem človekovih pravic in temeljnih svoboščin in se nanaša na osebe, ki niso imele javnih funkcij«.

24. člen

Prvi odstavek 72. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Javnopravne osebe morajo za varstvo arhivskega gradiva v digitalni obliki uporabljati samo opremo in storitve, akreditirane pri državnem arhivu v skladu s 85. členom tega zakona.«

25. člen

V prvem odstavku 76. člena se druga alineja spremeni tako, da se glasi:

»– najmanj šest let delovnih izkušenj na področju varstva arhivskega gradiva.«.

26. člen

V 81. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Nadzor nad izvajanjem potrjenih notranjih pravil javnopravnih oseb in ponudnikov storitev izvaja državni arhiv.«.

27. člen

V 83. členu se črta tretji odstavek.

28. člen

V 88. členu se 3. točka spremeni tako, da se glasi:

»3. pogoje hrambe dokumentarnega gradiva iz 23. člena tega zakona;«.

13. točka se spremeni tako, da se glasi:

»13. vsebino in način vodenja ter postopek vpisa v register potrjenih notranjih pravil, register ponudnikov opreme in storitev ter register akreditirane opreme in storitev iz 82., 84. in 86. člena tega zakona;«.

Dodata se novi 14. in 15. točka, ki se glasita:

»14. organizacijo in naloge državnega arhiva iz 55. člena tega zakona;

15. izvedbo odplačnih in neodplačnih poslov pri pridobivanju arhivskega gradiva iz 61. člena tega zakona.«

Dosedanja 14. točka postane 16. točka.

29. člen

V 89. členu se 2. točka spremeni tako, da se glasi:

»2. merila za strokovno usposobljenost in preizkus strokovne usposobljenosti uslužbencev javnopravnih oseb ter delavcev ponudnikov storitev, ki delajo z dokumentarnim gradivom;«.

Doda se nova 5. točka, ki se glasi:

»5. podrobnejše pogoje za izdajo dovoljenja za začasni iznos ali izvoz arhivskega gradiva za znanstvene ali kulturne namene ali zaradi konservacije, restavracije, mikrofilmanja ali drugih vrst reproduciranja ter pogoje za zavarovanje arhivskega gradiva v času iznosa ali izvoza.«.

30. člen

V 90. členu se črta druga alineja.

31. člen

V prvem odstavku 92. člena se napovedni stavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Z globo od 2000 do 5000 evrov se za prekršek kaznuje pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik oziroma samostojna podjetnica posameznica (v nadaljnjem besedilu: samostojni podjetnik posameznik) ali oseba, ki samostojno opravlja dejavnost:«

V prvem odstavku se 1. točka spremeni tako, da se glasi:

»1. če ne evidentira uničenja gradiva (16. člen), če ne sprejme notranjih pravil ali če pri zajemu in hrambi dokumentarnega ali arhivskega gradiva ne ravna v skladu s svojimi notranjimi pravili (18. člen), če ne skrbi za dokumentarno gradivo na predpisan način ali če pristojnemu arhivu ne dovoli ogleda stanja gradiva ali ne da podatkov, ki jih ta potrebuje za vodenje evidence o arhivskem gradivu (39. člen);«

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Z globo od 500 do 2000 evrov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali osebe, ki samostojno opravlja dejavnost, državnega organa ali samoupravne lokalne skupnosti, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.«

V tretjem odstavku se besedilo *»od 100.000 do 300.000 tolarjev«* nadomesti z besedilom *»od 500 do 1200 evrov.«*.

32. člen

(1) V 93., 94., 95. in 96. členu se besedilo *»od 500.000 do 2.000.000 tolarjev«* nadomesti z besedilom *»od 2000 do 5000 evrov«*, besedilo *»od 100.000 do 500.000 tolarjev«* z besedilom *»od 500 do 2000 evrov«* in besedilo *»od 100.000 do 300.000 tolarjev«* z besedilom *»od 500 do 1200 evrov.«*.

(2) V prvem in drugem odstavku 95. in v prvem in drugem odstavku 96. člena se za besedilom *»samostojni podjetnik posameznik«* v ustreznem sklonu doda besedilo *»ali oseba, ki samostojno opravlja dejavnost«* v ustreznem sklonu.

33. člen

97. člen se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Z globo od 2000 do 5000 evrov se za prekršek kaznuje pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali oseba, ki samostojno opravlja dejavnost:

1. če uporablja javno arhivsko gradivo v nedovoljene namene (63. in 68. člen),

2. če brez dovoljenja arhiva objavi reprodukcije javnega arhivskega gradiva (63. člen),
3. če zlorabi zaupno arhivsko gradivo iz 65. člena tega zakona,
4. če z arhivskim gradivom ne ravna s skrbnostjo dobrega gospodarja (69. člen),
5. če lažno navaja dejstvo, da so notranja pravila potrjena od državnega arhiva (81. člen),
6. če nastopa kot ponudnik opreme in storitev ter ne registrira svoje dejavnosti (83. člen),
7. če lažno navaja dejstvo, da je ponudnik akreditiranih storitev oziroma opreme (86. člen).

(2) Z globo od 500 do 2000 evrov se kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika ali osebe, ki samostojno opravlja dejavnost, državnega organa ali samoupravne lokalne skupnosti, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo od 500 do 1200 evrov se za prekršek kaznuje posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

34. člen

(izjeme glede preizkusa strokovne usposobljenosti)

Ne glede na določbo petega odstavka 39. člena zakona lahko preizkus strokovne usposobljenosti opravljajo tudi uslužbenci javnopравnih oseb z nižjo izobrazbo od predpisane, če so na dan uveljavitve tega zakona zaposleni na delovnih mestih in opravljajo naloge, za katere se ta preizkus zahteva.«

35. člen

(izvedba reorganizacije arhivske mreže)

(1) S 1. januarjem 2012 začne delovati Državni arhiv Republike Slovenije.

(2) S 1. januarjem 2012 prenehajo delovati Arhiv Republike Slovenije kot organ v sestavi Ministrstva za kulturo in javni zavodi Zgodovinski arhiv Celje, Pokrajinski arhiv Koper, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Pokrajinski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici in Zgodovinski arhiv Ptuj.

(3) Arhiv Republike Slovenije deluje v skladu z zakonom do začetka delovanja Državnega arhiva Republike Slovenije.

(4) Javni zavodi Zgodovinski arhiv Celje, Pokrajinski arhiv Koper, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Pokrajinski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici in Zgodovinski arhiv Ptuj delujejo v skladu z zakonom kot regionalni arhivi do začetka delovanja Državnega arhiva Republike Slovenije.

(5) Državni arhiv Republike Slovenije s 1. januarjem 2012 prevzame od Arhiva Republike Slovenije in javnih zavodov iz drugega odstavka tega člena arhivsko gradivo, pravice proračunske uporabe, obveznosti, dokumentacijo, prostore, opremo, inventar in javne uslužbenke.

(6) Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest Državnega arhiva Republike Slovenije se v skladu z zakonom sprejme najpozneje do 1. julija 2011.

36. člen

(arhivski svet)

(1) Minister, pristojen za arhive, v enem mesecu od začetka veljavnosti tega zakona ustanovi Arhivski svet.

(2) Arhivski svet do začetka delovanja Državnega arhiva Republike Slovenije koordinira sodelovanje na področju arhivske javne službe, daje strateške usmeritve in rešuje pomembne strokovne probleme v arhivski stroki.

37. člen

(javni uslužbenci)

(1) S 1. januarjem 2012 Državni arhiv Republike Slovenije prevzame vse javne uslužbenke Arhiva Republike Slovenije in javnih zavodov Zgodovinski arhiv Celje, Pokrajinski arhiv Koper, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Pokrajinski arhiv Maribor, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici in Zgodovinski arhiv Ptuj. Javni uslužbenci sklenejo pogodbe o zaposlitvi v Državnem arhivu Republike Slovenije za delovna mesta, določena v aktu iz petega odstavka 35. člena tega zakona.

(2) Javni uslužbenci iz prejšnjega odstavka, ki so opravljali naloge na delovnih mestih v plačni skupini C po zakonu, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, in se v skladu z aktom iz petega odstavka 35. člena tega zakona razporedijo na delovna mesta v plačni skupini G, pridobijo ne glede na določbe predpisov o nazivih na področju dejavnosti kulture naziv, katerega plačni razred je enak plačnemu razredu njihovega

uradniškega naziva, če takega naziva ni, pa prvi višji naziv. Šteje se, da ti javni uslužbenci izpolnjujejo pogoje za pridobitev ustreznega naziva po tem odstavku.

(3) Javni uslužbenci iz prvega odstavka tega člena, ki so opravljali naloge na delovnih mestih iz drugih plačnih skupin (B in G) in sklenejo pogodbo o zaposlitvi za vodstvena delovna mesta, pridobijo uradniški naziv, ustrezen delovnemu mestu. Ti javni uslužbenci morajo v predpisanem roku opraviti obvezno usposabljanje za uradniški naziv.

(4) Javni uslužbenci iz prvega odstavka tega člena, ki so opravljali naloge na delovnih mestih v plačni skupini J po zakonu, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, in se v skladu z aktom iz petega odstavka 35. člena tega zakona razporedijo na delovna mesta v plačno skupino C ali G, ne glede na določbe področnih predpisov o nazivih pridobijo naziv, katerega plačni razred je enak plačnemu razredu njihovega dotedanjega delovnega mesta, če takega naziva ni, pa prvi višji naziv.

(5) Javni uslužbenci iz tega člena ob prehodu v Državni arhiv Republike Slovenije ohranijo svoje plačne razrede, če so ti znotraj razpona napredovanja na delovnem mestu, ki ga zasedajo, oziroma v nazivu, ki ga imajo.

(6) Direktor Arhiva Republike Slovenije nadaljuje delo na položaju generalnega direktorja Državnega arhiva Slovenije do izteka obdobja, za katero je bil imenovan.

38. člen

(rok za izdajo podzakonskih predpisov ter prilagoditev)

(1) Vlada Republike Slovenije in minister, pristojen za arhive, uskladiata podzakonske predpise s tem zakonom in izdala nove potrebne podzakonske predpise v skladu s tem zakonom najpozneje v šestih mesecih od začetka veljavnosti tega zakona.

(2) Vlada uskladi uredbo, ki ureja organe v sestavi ministrstev, in uredbo, ki ureja notranjo organizacijo javne uprave s tem zakonom, najpozneje tri mesece po uveljavitvi tega zakona.

39. člen

(prenehanje veljavnosti aktov)

S 1. januarjem 2012 prenehajo veljati:

– Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv Celje (Uradni list RS, št. 67/03),

- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Koper (Uradni list RS, št. 67/03),
- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv Ljubljana (Uradni list RS, št. 67/03, 4/09),
- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Uradni list RS, št. 67/03, 4/09),
- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv v Novi Gorici (Uradni list RS, št. 67/03) in
- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv na Ptuju (Uradni list RS, št. 67/03).

40. člen

(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Spremenjene določbe 22. alineje 2. člena in 54., 55., 58. in 90. člena zakona se začnejo uporabljati s 1. januarjem 2012. Do takrat se uporabljajo določbe 22. alineje 2. člena in 54., 55., 58. in 90. člena Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list Republike Slovenije, št. 30/06).

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

Čeprav so bile ob pripravi in sprejemu osnovnega zakona ključne dejavnosti za elektronsko hrambo oziroma arhiviranje že v teku, sta kasnejši tehnološki razvoj in razvoj tega področja v praksi pokazala nekatere nejasnosti v definicijah. Še posebej se je to pokazalo na področju arhiviranja dokumentov in avdio- oziroma videozapisov in filma; pri prvih gre predvsem za zajem zapisov v fizični obliki (torej na papirju) in pretvorbo v digitalno obliko, pri avdio- in videozapisih pa za pretvorbo iz analogne v digitalno obliko zapisa.

Definicije so spremenjene in dopolnjene v skladu z razvojem stroke in uveljavljanjem v praksi, pa tudi zaradi lažjega razumevanja in poenostavitve. Definicija arhivskega gradiva je dodatno opredeljena, pri čemer je poudarjena pristojnost arhivov pri izdaji strokovnih navodil.

Popravi se definicija javnopravne osebe, s čimer se zaobsežejo tudi pravne osebe, ki jih država na podlagi nekega zakona ali predpisa ustanovi za doseganje javnega interesa. Predvsem gre za Kapitalsko družbo pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d., in Slovensko odškodninsko družbo, d. d., ki sta bili ustanovljeni na podlagi zakonov in morebitne podobne družbe, ki jih bo država še ustanavljala v podoben namen.

Črta se tudi pomotoma podvojena definicija spremljevalnih storitev. Za lažje razumevanje v praksi pa so notranja pravila obširneje opredeljena kot obvezujoči interni akt, ki ga na predpisan način sprejme oseba glede zajema in hrambe svojega gradiva ali ponudnik glede storitev zajema in hrambe oziroma spremljevalnih storitev.

Členu so dodane definicije zajema, iznosa in izvoza.

Zaradi večje preglednosti so definicije preurejene po abecednem redu.

K 2. členu:

Predlagana sprememba 17. člena natančneje pojasni predhodne priprave na zajem in hrambo, kar zagotavlja poznejšo boljšo izvedbo. Veljavno besedilo se sklicuje samo na ukrepanje ob odstopanjih, ugotovljenih pri notranjem nadzoru, s predlagano spremembo pa tudi na ukrepanje ob ugotovitvah zunanjega nadzora. Dodana je zahteva po spremembah ali dopolnitvah notranjih pravil zaradi organizacijskih sprememb pri osebi, ki hrani gradivo.

Drugi odstavek, ki je predvideval možnost drugačne ureditve načela zajema in hrambe, je bil brisan, saj pri delu z ustvarjalci, pripravi navodil in potrjevanju notranjih

pravil ustvarjalcev in ponudnikov arhivi vedno upoštevajo vso veljavno zakonodajo za posamezna področja, ki jih obravnavajo, in izjeme niso potrebne.

K 3. členu:

S to dopolnitvijo se uvede obveznost sprejema notranjih pravil tudi za ponudnike storitev, kar je pomotoma izpuščeno v veljavni različici zakona.

K 4. členu:

Vse bolj uveljavlja certificiranje v skladu z mednarodnimi standardi kakovosti in informacijske varnosti in sorodnimi standardi (npr. ISO 9001, ISO 27001 in drugi). Enotne tehnične zahteve za elektronsko hrambo prav tako povzemajo te standarde. Zato predlog novele poenostavlja postopke potrjevanja notranjih pravil za tista podjetja, ki lahko izkažejo od pristojnega organa ali neodvisne organizacije potrjeno skladnost z mednarodnimi ali evropskimi standardi kakovosti in informacijske varnosti in drugimi standardi, ki jih z uredbo določi vlada.

Podjetjem in drugim organizacijam je tako prihranjeno dvojno preverjanje. Hkrati zakonodajalec s tem spodbuja uporabo globalno uveljavljenih standardov in ne povzroča stroškov s prilagajanjem sodobnih tehnologij lokalnim posebnostim ter tako zagotavlja podjetjem večjo konkurenčnost.

K 5. členu:

Ker zakon določa pravne posledice, kadar se dokumenti hranijo skladno s potrjenimi vzorčnimi notranjimi pravili, državni arhiv vodi register oseb, ki imajo potrjena notranja pravila, lastna ali prevzeta.

K 6. členu:

S predlagano spremembo morajo vsi, ki imajo sprejeta notranja pravila, spremljati njihovo izvajanje in po potrebi ustrezno ukrepati. Po prejšnjem besedilu so bili k temu obvezani samo tisti, ki hranijo gradivo v digitalni obliki. Pomembno je, da je celoten življenjski cikel dokumenta podrejen notranjim pravilom od trenutka njegovega nastanka.

K 7. členu

Pristojni arhivi večkrat odplačno ali neodplačno pridobijo gradivo, ki sicer še ni razglašeno za zasebno arhivsko gradivo z odločbo, vendar pa ima vse znake arhivskega gradiva.

S predlagano spremembo člena se izognemo nepotrebni formalnosti, da arhiv najprej gradivo razglasi za arhivsko in ga šele zatem odkupi ali neodplačno pridobi. To gradivo pred prevzemom še ni arhivsko, zato postane arhivsko s prevzemom na podlagi 61. člena ZVDAGA.

K 8. členu:

Z dopolnitvijo 2. odstavka je določeno, da se arhivsko gradivo odbere na podlagi arhivskih predpisov in strokovnega navodila.

K 9. členu:

Dopolnilo zavezuje javnopravne osebe, da pristojnemu arhivu sporočajo podatke o statusnih spremembah in druge podatke, ki vplivajo na upravljanje dokumentarnega gradiva, in s tem omogočijo pristojnim arhivom ustrezno popravo pisnih strokovnih navodil za odbiranje.

Četrty odstavek se dopolni z namenom, da ustvarjalci postavijo odgovorno osebo z zadostnimi pooblastili, ki bo skrbela za izvajanje zakonskih dolžnosti glede ravnanja z arhivskim in dokumentarnim gradivom.

K 10. členu:

S predlagano spremembo se opredeli izročitev gradiva v digitalni obliki, se popravlja napačno sklicevanje med členi ter natančno določi dolžnost ustvarjalcev, da ob izročitvi označijo nedostopno gradivo.

Merila za vrednotenje so se zaradi težav z razumevanjem pojma zagotavljanja »pravne varnosti« v praksi ustrezneje dopolnila po zgledu primerljivih tujih ureditev, zlasti nemške. Dodano je tudi merilo, ki upošteva potrebe državnih organov po ohranjanju določenih kategorij gradiva, zlasti z vidika, da se lahko podatki iz arhivskega gradiva uporabljajo tudi kot dokazi v upravnih in sodnih postopkih.

Dodano je določilo o ravnanju arhiva, če ta po prevzemu ugotovi, da je med arhivskim tudi dokumentarno gradivo.

K 11. členu:

S to spremembo se natančneje uredi varstvo arhivskega gradiva med iznosom ali izvozom v tujino, ki je mnogokrat potrebno zaradi prezentacije ali izvedbe različnih posegov materialnega varstva.

K 12. členu:

Veljavni 45. člen se spremeni zaradi jasnejše opredelitve pravic in dolžnosti lastnikov zasebnega arhivskega gradiva.

K 13. členu:

Politične stranke so združenja državljanek in državljanov, ki uresničujejo svoje politične cilje, sprejete v programu stranke, z demokratičnim oblikovanjem politične volje državljanek in državljanov ter s predlaganjem kandidatk oziroma kandidatov na volitvah v državni zbor, za predsednico oziroma predsednika republike ter v organe lokalnih skupnosti.

Parlamentarne politične stranke so zaradi svojega sodelovanja v političnem procesu zelo pomembne za zgodovino države.

Po Zakonu o političnih strankah (ZPoIS-UPB1) (Ur. list RS, št. 100/2005) politične stranke delujejo javno. Finančno in materialno poslovanje stranke mora biti javno.

Gradivo političnih strank ima izreden zgodovinski pomen, zato imajo stranke možnost, da skupaj s pristojnim arhivom odberejo arhivsko gradivo iz svojega dokumentarnega gradiva. Politične stranke so dolžne poskrbeti za lastno hrambo svojega arhivskega gradiva skladno z določbami zakonodaje.

Osebe zasebnega prava, ki delujejo v javnem interesu, v svojem okolju soustvarjajo ali vplivajo na javno podobo in razvoj. Osebe, ki jih pristojni arhivi uvrstijo v register oseb iz 54. člena ZVDAGA, so dolžne iz dela dokumentarnega arhiva, ki se nanaša na delovanje v javnem interesu, skladno z navodili pristojnega arhiva odbrati arhivsko gradivo in ga hraniti skladno z določbami arhivske zakonodaje.

K 14. členu:

V tem členu se ureja položaj drugih verskih skupnosti primerljivo z RKC, katere položaj je urejen v 52. členu ZVDAGA. Dokumentarno gradivo registriranih verskih skupnosti, za katerega pristojni arhiv ugotovi, da ima lastnosti arhivskega gradiva, se varuje po določbah tega zakona o varstvu zasebnega arhivskega gradiva.

Ministrstvo, pristojno za arhive, v dogovoru z versko skupnostjo, za katero se predhodno ugotovi, da ima gradivo, ki ima lastnosti arhivskega gradiva, določi posamezne pogoje in sredstva za opravljanje arhivske dejavnosti verske skupnosti.

K 15. in 16. členu:

Trenutno v Sloveniji obstaja dvojnost v organizaciji javne arhivske službe. Arhiv Republike Slovenije deluje v okviru državne uprave kot organ v sestavi Ministrstva za kulturo, regionalni arhivi pa delujejo kot javni zavodi, katerih ustanovitelj je država.

Reorganizacija javne arhivske službe in združitve dosedanjih arhivov v državni arhiv sta potrebni iz več razlogov: zaradi poenotenja arhivske prakse, širitve znanj in dobrih praks, enostavnejše in preglednejše organizacije, racionalizacije poslovanja in s tem učinkovitejše porabe davkoplačevalskih sredstev, namenjenih javni arhivski službi, ter primerljivosti naše organizacije z organizacijo arhivov v drugih državah članicah Evropske unije. S tem se tudi odpravi trenutno stanje, ko gradivo centralnih organov državne uprave hrani Arhiv RS, ki je organ v sestavi, gradivo lokalnih izpostav državne uprave – upravnih enot pa se varuje v javnih zavodih – pokrajinskih arhivih.

Ker je danes Arhiv RS organ v sestavi Ministrstva za kulturo, pokrajinski arhivi pa so organizirani kot samostojni javni zavodi, bo poenostavljena organizacija celotne državne arhivske službe pomenila preglednejšo ureditev, v kateri bo jasno porazdeljena odgovornost za delovanje državne arhivske službe na ministra, pristojnega za kulturo, in direktorja državnega arhiva. Tudi status vseh uslužbencev v državni arhivski službi, ki so danes delno uslužbenci državne uprave in delno uslužbenci javnih zavodov, bo poenoten.

Hkrati bo poenostavljeno in s tem preglednejše financiranje nekaterih skupnih projektov, ki so jih do sedaj delno sofinancirali pokrajinski arhivi in delno državni arhiv. Tudi reorganizacija ne bo zahtevala dodatnih finančnih sredstev v proračunu, temveč le ohranitev realne vrednosti vsote sedanjih proračunov posameznih arhivov.

Bistveno racionalnejša in preglednejša bosta tudi splošno poslovanje in financiranje, saj bodo lahko t. i. podporne funkcije (kadrovska, finančna in druge) delovale enotno in celovito. Ob vseh teh učinkih pa ne bo zmanjšana kakovost ali geografska razpršenost storitev državne arhivske službe, saj bodo enote državnega arhiva v celoti prevzele človeške in druge vire ter s tem tudi strokovne naloge dosedanjih arhivov.

Reorganizacija bo skladna s cilji varčevalnih ukrepov Vlade RS, ki predvidevajo zmanjšanje števila pravnih oseb javnega prava.

Ena od nalog državnega arhiva je tudi varovanje filmskega gradiva. Slovenski filmski arhiv je posebna organizacijska enota v državnem arhivu. Ker gre za zelo specifično arhivsko gradivo, je treba zagotoviti neko organizacijsko samostojnost Slovenskega filmskega arhiva. Poudarjamo, da so v nekaterih državah filmski arhivi samostojne inštitucije.

Skladno s predpisi, ki urejajo organe v sestavi ter organizacijo in sistemizacijo v organih državne uprave, bo podrobnejšo organizacijo novoustanovljenega državnega organa v uredbi določila vlada. Načrtuje se, da bodo sedanji regionalni arhivi kot regionalni centri arhivske javne službe nadaljevali delo kot organizacijske enote – območni arhivi novoustanovljenega Državnega Arhiva Republike Slovenije.

K 17. in 18. členu:

Redakcijski popravki, ki so posledica sprememb iz 15. in 16. člena te novele.

K 19. členu

Predlog sprememb in dopolnitev zakona predvideva širšo možnost elektronskega arhiviranja ne le pri državnem arhivu, temveč pri vseh pristojnih arhivih. Po novem tako lahko vsi pristojni arhivi upravljajo informacijsko-komunikacijsko infrastrukturo za vodenje evidenc, hrambo, uporabo arhivskega gradiva v digitalni obliki v arhivih in povezovanje med arhivskimi informacijskimi sistemi ter s podobnimi sistemi pri varovanju kulturne dediščine v Republiki Sloveniji in Evropski uniji.

Po novem pa je črtana ureditev, po kateri državni arhiv in ministrstvo, pristojno za informatizacijo uprave, na podlagi javnega naročila izbereta usposobljene ponudnike opreme in storitev za dolgoročno hrambo dokumentarnega gradiva v digitalni obliki, ki edini lahko izvajajo storitve glede varstva dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah. Zaradi sprememb predpisov o javnem naročanju in bistveno zvišanih pragov za odprti postopek oziroma dvofazni postopek je namreč določba postala odvečna administrativna ovira. Kakovost opreme in storitev pa se seveda še vedno zagotavlja z akreditacijo pri državnem arhivu. Skladno s to spremembo je bila potrebna še sprememba 72. člena veljavnega zakona.

K 20. členu:

Člen predvideva podzakonski akt, s katerim bo vlada podrobneje opredelila način izvedbe pravnih poslov oz. pogoje, po katerih bo arhiv pridobil gradivo. V preteklosti to ni bilo urejeno, po novem pa bo postopek poenoten za celotno arhivsko službo, v naprej določen in pregleden.

2. odstavek pomeni uskladitev postopka ob ugotovitvi nezakonitega izvora s primerljivim Zakonom o varstvu kulturne dediščine oz. njegovim 89. členom.

K 21. členu:

S predlagano določbo se zaradi ugotovitev iz prakse tudi področju zdravstva omogočajo enake možnosti za lastno arhiviranje, kot to že velja na nekaterih drugih področjih.

Z drugimi spremembami člena se bolj natančno opredeljujejo pogoji za pridobitev dovoljenja varstva lastnega arhivskega gradiva ter se uredi postopek pridobivanja tega dovoljenja.

K 22. členu:

Praksa pri izvajanju zakona je pokazala, da so obstoječe določbe glede dostopnosti arhivskega gradiva kljub siceršnjemu dobro zamišljenemu režimu dostopa v nekaterih primerih nepotrebno diskriminatorne. Tako v nekaterih primerih omogočajo preširoko razkrivanje osebnih podatkov tudi za posameznike, ki niso opravljali nobenih javnih funkcij ali bili kako drugače vključeni v javno življenje v prejšnji državi (npr. klasični civilnopravni sodni postopki in podobno).

Zato se s predlogom novele nekoliko dopolnjuje sedanja ureditev in odpravljajo neživljenjske omejitve oziroma se omogoča enako varstvo občutljivih osebnih podatkov iz zasebnega življenja tako pred letom 1991 kot tudi po njem. Ker so občutljivi osebni podatki že tako varovani z določbami ZVDAGA, ni potrebe, da so še enkrat omenjeni v tem členu.

Posameznikovo dostojanstvo je z izvzemom občutljivih osebnih podatkov od javnega dostopa primerno zaščiteno tudi potem, ko je gradivo, ki se nanaša nanj, v Arhivu RS. Da bi se varovali le občutljivi osebni podatki ter dogodki iz zasebnega življenja posameznikov, ki niso bili nosilci javnih funkcij, bi bilo diskriminatorno, zato se želi s to spremembo sodeči, da se najožji krog intimne sfere (občutljivi osebni podatki) varuje pri vsakem posamezniku posebej, tudi pri nekdanjih nosilcih javnih funkcij. Resda je njihova zasebnost varovana manj kakor zasebnost slehernika, vendar jim je treba v skladu s prakso Evropskega sodišča za človekove pravice priznati varovanje določenega najožjega kroga zasebnosti (intimno sfero).

K 23. členu:

Zaradi spremembe 65. člena se z njo uskladi 66. člen zakona.

K 24. členu:

Po novem je predvidena obvezna uporaba akreditirane opreme in storitev, saj je sedanja ureditev, ki zahteva zgolj akreditirane storitve, nepopolna. S to spremembo pa je lahko odpadla dosedanja dodatna zahteva, da javnopravne osebe naročajo le pri usposobljenih dobaviteljih, ki jih v dvofaznem postopku izbereta ministrstvo, pristojno za informatizacijo državne uprave, in državni arhiv, kar glede na spremembe predpisov o javnem naročanju in dvig pragov za odprti oziroma dvofazni postopek predstavlja pomembno poenostavitev.

K 25. členu:

Zahteve glede delovne dobe za inšpektorja se uskladijo z zahtevami iz Uredbe o notranji organizaciji, sistemizaciji, delovnih mestih in nazivih v organih javne uprave in v pravosodnih organih (Ur. list RS, št. 58/03, 81/03, 109/03, 43/04 (58/04, popr.), 138/04, 35/05, 60/05, 72/05, 112/05, 49/06, 140/06, 9/07, 101/07, 33/08, 66/08, 88/08, 8/09, 63/09, 73/09, 11/10).

K 26. členu:

Dopolnitev določa, kdo je pristojen za nadzor izvajanja notranjih pravil.

K 27. členu:

Nadzor je smiseln le nad ponudniki storitev in opreme, ki so to svojo dejavnost akreditirali pri pristojnem arhivu in tako pridobili pravico do prodaje svojih storitev ali opreme javnopravnim osebam.

K 28. členu:

Pooblastilo vladi za sprejem podzakonskih aktov se dopolni zaradi uskladitve s spremenjenimi določbami zakona.

K 29. členu:

Pooblastilo ministru, pristojnemu za arhive, za sprejem podzakonskih aktov se dopolni zaradi uskladitve s spremenjenimi določbami zakona.

K 30. členu:

Črta se druga alineja zaradi predvidene reorganizacije arhivov in združitve v državni arhiv.

K 31. členu

Zaradi pomembnosti notranjih pravil za varno elektronsko hrambo se dodatno sankcionira nesprejetje ali kršitev notranjih pravil, vendar le za osebe iz 18. člena veljavnega ZVDAGA.

Globe v členu se uskladijo z evrom, odgovornost pa se razširi z zgolj samostojnih podjetnikov posameznikov na vse fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti (npr. notarje, odvetnike, zasebne zdravnike, kulturne delavce in podobno).

K 32. členu

Predlagane določbe so namenjene uskladitvi glob z uvedbo evra ter razširitvi odgovornosti z zgolj samostojnih podjetnikov posameznikov na vse fizične osebe, registrirane za opravljanje dejavnosti (npr. notarje, odvetnike, zasebne zdravnike, kulturne delavce in podobno).

K 33. členu:

Enako kakor zgoraj se globe v členu uskladijo z novo valuto v Republiki Sloveniji in se razširi odgovornost na vse fizične osebe, registrirane za upravljanje dejavnosti.

Lažno navajanje dejstva, da je nekdo registrirani ponudnik opreme in storitev ali da ima potrjena notranja pravila, je bilo v sedaj veljavnem zakonu nesankcionirano; to je pomanjkljivost, ki jo ta dopolnitev odpravlja.

K 34. členu

Izkazalo se je, da pri ustvarjalcih delajo osebe, ki ne izpolnjujejo pogoja srednješolske izobrazbe. Ker gre za delavce, ki so pri osebah zaposleni že vrsto let in po navadi pred upokojitvijo, ta člen omogoča izjeme za delavce, zaposlene na takih mestih pred uveljavitvijo te novele.

K 35. členu:

Določi se postopek za preoblikovanje arhivske javne mreže v enovit državni arhiv kot organ v sestavi ministrstva. Ker gre za preoblikovanje, je smiselno, da prvi akt o organizaciji pripravi minister, pristojen za arhive.

K 36. členu:

Arhivski svet bo do izvedbe preoblikovanja koordiniral dejavnost na področju javne arhivske službe v Republiki Sloveniji.

K 37. členu:

Danes je večina arhivistov Arhiva Republike Slovenije zaposlena na uradniških delovnih mestih iz plačne skupine C, arhivisti v javnih zavodih pa na delovnih mestih iz plačne skupine G. S to določbo se bo poenotil status arhivistov v bodočem državnem arhivu.

K 38. členu:

Ta člen določa roke za izdajo in uskladitev podzakonskih predpisov.

K 39. členu:

Ta člen razveljavlja akte o ustanovitvi regionalnih arhivov – javnih zavodov, ki se s to novelo združujejo skupaj z Arhivom Republike Slovenije v novoustanovljeni Državni arhiv Republike Slovenije.

K 40. členu:

Zakon začne veljati v standardnem promulgacijskem roku. Določbe, ki se nanašajo na arhivsko javno službo po opravljeni reorganizaciji, začnejo veljati šele po njeni izvedbi.